

М.А. Снітко

Аспірант, викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Київського університету імені Бориса Грінченка

Актуальність дослідження, теоретико-методологічне обґрунтування проблеми.

Початок XXI століття характеризується збільшенням кількості інформації та підвищенням її ролі та значення у житті суспільства, розвитком інформаційно-комунікативних технологій, зміною форм та видів діяльності, що характерно для інформаційного суспільства. Життєдіяльність в інформаційному суспільстві включає в себе створення ефективної інформаційної взаємодії, використання світових інформаційних ресурсів, задоволення особистісних потреб не лише в реальному житті, а й у віртуальному просторі.

Діяльність підлітків у віртуальному просторі дає можливість їм розширювати свої соціальні контакти та відчувати себе самостійними. На жаль, підлітки не замислюються над тими ризиками, яка несе в собі діяльність в Інтернет-мережі (велика кількість спаму, неправдивої та недостовірної інформації; залучення через спілкування в Інтернет-мережі до асоціальних організацій; спілкування та зустріч з віртуальними друзями, які в реальному житті є особами з асоціальною поведінкою; розповсюдження фото та відео-файлів із зображенням порнографії та насильства), а їхня діяльність у віртуальному просторі переважно є безконтрольною з боку батьків.

Теоретико-методичні засади навчання основам безпечної життєдіяльності розглядаються О. Жабокрицькою, В. Нестеренко; формування безпечної поведінки підлітків висвітлено у роботах Т. Алексеенко, Р. Васильєвої, А. Попкова; характеристика діяльності користувачів Інтернет-мережі вивчаються у працях В. Кулакової, І. Остапенко; проблема впливу Інтернет-мережі на формування поведінки підлітків розглянута у працях праці Р. Івакіна, А. Жичкіної, Д. Матвієнка, М. Раянова, І. Шевченка.

Мета дослідження: визначити та проаналізувати стан обізнаності батьків про діяльність підлітків в Інтернет-мережі.

Результати емпіричного дослідження. Задля реалізації мети дослідження нами було проведено анкетування батьків на тему: «Особливості формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі». Дослідно-експериментальною роботою було охоплено 216 батьків підлітків ЗНЗ м. Києва та м. Василькова.

Результати проведеного анкетування впоказали, що 83,3% опитаних батьків вважають Інтернет-мережу необхідною складовою для навчання та розвитку сучасних підлітків. Батьки наголошують на основних перевагах Інтернет-мережі, які полягають у пошуку навчального матеріалу, спілкуванні з друзями та знайомстві з однолітками, пошуку розважального матеріалу, організації та проведенні дозвілля, розміщенні особистої інформації, можливості працювати та заробляти гроші, обміні інформацією, створенні нового образу «Я». Проте, лише 63,3% опитаних батьків вважають, що Інтернет-мережа є небезпечною для підлітків та містить певні ризики: негативна та недостовірна інформація, небезпечні знайомства, використання особистих даних підлітків, велика кількість порнографії, пропозиції надсилання власних відвертих фотознімків та особистої інформації.

На думку батьків, причинами активної діяльності підлітків в Інтернет-мережі є: велика кількість вільного часу (34,7%), мобільність (30,7%), відсутність хобі (32,7%), відсутність друзів (24%), сором'язливість (11,3%), «втеча» від проблем (26,7%), постійні стреси (5,3%), дезадаптація до реального життя (8,7%), несформованість життєвих цілей (0,7%), потреба в нових розвагах та формах спілкування (0,7%).

На думку батьків, провідними завданнями, на реалізацію яких їхні підлітки витрачають значну кількість вільного часу, є: пошук навчальної інформації та листування з навчальних

питань (86,46%), пошук розважальної інформації (36,98%), спілкування з друзями (65,63%), знайомство з новими людьми (25,52%), пошук новин (45,31%), пошук ігор (41,15%), пошук відео та картинок (36,98%), заробіток грошей (4,69%).

Лише 35,94% опитаних батьків впевнені, що знають найулюбленіші сайти своїх дітей. При цьому, батьки вказували назви відомих соціальних мереж, пошукових систем та поштових сервісів. З них значний відсоток респондентів вказували лише загальну спеціалізацію сайтів: соціальні мережі, дитячі ігри, дитячі мультфільми, розважальні фото та відео тощо.

48,44% респондентів вказали, що діяльність в Інтернет-мережі призвела до змін у поведінці підлітків. При цьому, батьки наголосили на позитивні та негативні зміни поведінки їхніх дітей. До позитивних змін батьки віднесли: відкритість до спілкування (19,35%) та покращення успіхів у навчанні (17,20%). Проте, негативних змін у поведінці батьки зазначили значно більше: агресія (43,01%), замкненість (19,35%), невиконання щоденних обов'язків (67,74%), погіршення успіхів у навчанні (39,78%), небажання проводити своє дозвілля у реальному житті (35,48%) та нехтування режимом дня (61,29%).

Батьки також зазначили, що проблемним є завершення підлітками діяльності в Інтернет-мережі. Найчастіше на прохання завершити свою роботу в Інтернет-мережі, підлітки демонструють роздратування (31,25%), просять продовжити діяльність в Інтернет-мережі (49,48%), не проявляють жодної реакції та продовжують свою діяльність в Інтернет-мережі (16,67%).

41,67% опитаних батьків визнали, що їх влаштовує, коли їхня дитина проводить свій вільний час в Інтернет-мережі. І лише 55,21% батьків контролюють діяльність підлітків в Інтернет-мережі шляхом пояснень правил поведінки в Інтернет-мережі (68,87%), перегляду історії роботи в Інтернеті (43,40%), встановлення «Батьківського контролю» на ПК (17,92%), перегляду листування підлітка з віртуальними друзями (27,36%), прохання повідомляти про події, які трапляються у віртуальному просторі (44,34%), користування спільною електронною поштою та аккаунтами в соціальних мережах (23,58%).

Не зважаючи на наявність контролю за поведінкою підлітків в Інтернет-мережі, 38,43% батьків зазначили, що вони не знають правил безпечної поведінки в Інтернет-мережі. Проте, 85,65% респондентів наголошують, що соціальні педагоги школи мають організувати та проводити заходи з формування безпечної поведінки підлітків в Інтернет-мережі, та бажають, щоб їхні діти взяли участь у таких заходах. Однак, самі батьки не виявляють бажання взяти участь у таких заходах.

Висновки. Результати проведеного нами анкетування та їх аналіз показали, що більшість батьків переконані, що підлітки використовують Інтернет-мережу переважно для навчання, пошуку цікавої інформації та спілкування з друзями. Проте, батьки не усвідомлюють, що їхні діти знайомляться з новими людьми, переглядають відео та зображення різного змісту, заробляють кошти та переглядають сайти з «дорослим контентом».

Приблизно половина опитаних батьків вказали, що вони контролюють діяльність підлітків в Інтернет-мережі. Батьки наголосили, що з метою контролю за поведінкою підлітків в Інтернет-мережі вони контролюють час діяльності їхніх дітей в Інтернет-мережі, пропонують інший вид діяльності та забороняють відвідувати сайти з «дорослим контентом». Водночас, не досить популярним методом є розробка, пояснення та обговорення з підлітками правил поведінки в Інтернет-мережі, що може свідчити про недостатню обізнаність таких правил з боку батьків.